

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาผู้สูงอายุยากจนในตำบลนางบวช อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) ซึ่งทำการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) และศึกษาจากภาคสนาม (Field Study) โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

คือ ผู้สูงอายุในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งจากรายงานสถิติจังหวัดสุพรรณบุรี ระบุว่า มีผู้สูงอายุที่อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 61,956 คน (สถิติผู้สูงอายุจังหวัดสุพรรณบุรี. 2543) และมีข้อมูลว่ามีผู้สูงอายุได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ จำนวน 6,586 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุยากจน จำนวน 9 ครอบครัว ที่อาศัยอยู่ในตำบลนางบวช อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมาจากสภาพชุมชนที่มีความแตกต่างกัน 3 ลักษณะ ได้แก่ ชุมชนชนบท ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท และชุมชนเมือง แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ผู้สูงอายุยากจนที่อยู่โดดเดี่ยว ผู้สูงอายุยากจนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดเล็กที่มีสมาชิก 2 - 3 คน และผู้สูงอายุยากจนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกอยู่ในครอบครัว 3 คนขึ้นไป

3.2 วิธีการศึกษา

1. ศึกษาจากเอกสาร (Document Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาคำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาผู้สูงอายุยากจนในเชิงคุณภาพโดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participative Observation) หมายถึง การเข้าไปพูดคุยและสังเกตสภาพความเป็นอยู่ผู้สูงอายุในตำบลนางบวช อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี และสภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ การสัมภาษณ์ในระดับลึก (Depth Interview) การเยี่ยมบ้าน (Home Visit)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมี 3 ลักษณะ คือ

1. แบบสอบถามการสัมภาษณ์ระดับลึกใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้สูงอายุยากจน สัมภาษณ์ในประเด็นหลัก คือ

1. แบบแผนการดำเนินชีวิต การได้รับการตอบสนองความต้องการ
2. ความสัมพันธ์กับบุคคลในครัวเรือน และเพื่อนบ้าน
3. ภาระรับผิดชอบในครอบครัว
4. สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตปัจจุบัน
5. บริการสังคมที่เข้าถึง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มครอบครัว สัมภาษณ์ในประเด็นหลัก คือ

1. การตอบสนองความต้องการ
2. การช่วยเหลือสนับสนุนผู้สูงอายุ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มเพื่อนบ้าน สัมภาษณ์ในประเด็นหลัก คือ

1. การตอบสนองความต้องการ
2. การช่วยเหลือสนับสนุนผู้สูงอายุ

กลุ่มที่ 4 กลุ่มเพื่อนร่วมวัย สัมภาษณ์ในประเด็นหลัก คือ

1. การตอบสนองความต้องการ
2. การช่วยเหลือสนับสนุนผู้สูงอายุ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มผู้ให้บริการทางสังคมในชุมชน

บริการด้านสาธารณสุข บริการจากโรงเรียนและสถานศึกษา บริการจากประชาสงเคราะห์ บริการจากผู้นำชุมชน และบริการจากกลุ่มสังคมในชุมชน สัมภาษณ์ในประเด็นการดูแลและให้บริการแก่ผู้สูงอายุยากจน

2. แบบสังเกต

สังเกตสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุยากจน การมีปัจจัย 4 อย่างพอเพียง สภาพที่อยู่อาศัย สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องอุปโภคบริโภค ฯลฯ

3. แบบสำรวจ

สำรวจหน่วยงานหรือองค์กรที่ให้บริการทางสังคมต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุยากจนที่อยู่ในชุมชนชนบท ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท และชุมชนเมือง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ในระดับลึก (In-depth Interview) การเยี่ยมบ้าน เทศบาลตำบลนางบวช องค์การบริหารส่วนตำบลนางบวช (อ.บ.ต.) สถานีอนามัยประจำตำบล โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่าง และถ่ายภาพชุมชน สภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุยากจนในตำบลนางบวช อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม 2545 รวมการเก็บข้อมูลทั้งสิ้นเป็นเวลา 3 เดือน มีการนัดหมายสัมภาษณ์เป็นระยะหลายครั้งจนกว่าจะได้ข้อมูลตามที่ต้องการ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ และนำเสนอข้อมูลโดยใช้การบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive) ซึ่งจะวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้กำหนดไว้